

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI-PÉNZÜGYI-TÁRSADALMI UJSÁG

XXII. év 5—6. sz. Egész évre 20 P

FŐSZERKESZTŐ
RÓNA LAJOS

Megjelenik szerdán

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 86. sz. • Telefon: József 322—95

Inkább álljon hidegre a törvény-gyár!

Már a háboru előtt azon jajgatott a magyar közvélemény, hogy tulsok a törvény és rendelet, *nem lehet bennük eligazodni*. A háboru alatt és a háboru után még dúsabb lett ez a termés, nem tudták már többé elraktározni, sem azok, akik végrehajtják, sem azok, akikre alkalmazni kell.

Ennek ellenére most mégis azok sopánkodik az ellenzék, hogy a törvényhozás instrumentumai nincsenek kellőképp foglalkoztatva, *nem elég nekik a törvény- és rendelettervezet*, amikkel különben a kormány hétről-hétre előáll. Kevés. Még többet akarnak. Maradjon együtt a Ház, dolgozzon. Alkosson, értsd: új törvényeket. Mert mi más rendeltetése lehetne egy agilis, szorgalmas, alkotási vágyakár teletti képviselőháznak?

Ugy látszott, hogy az igazságügyi kormányzat e tekintetben teljesen egyetértett az ellenzékkel. *Javaslatot javaslatra készített el*, soha nem tapasztalt mértékig szökött föl a törvényalkotás szenvedélye. Az igazságügyminiszter ur úgy érezte, hogy a változott viszonyok között *az egész gazdasági életet újra kell szabályozni*, e téren a legnagyobb jóhiszeműséggel és fanatizmussal rengeteg tanulmányt végzett és törvényjavaslatot törvényjavaslatra alkotott. Az e célra importált nyersanyag persze *ezuttal is tulnyomórészt német származású*, a berlini törvénygyár és pláne a német rendeletgyár módfelett imponált a mi törvényalkotóinknak.

Azt hisszük, hogy semmit sem szabad csinálni überhaszt, ezen a téren is ajánlatos a legnagyobb mértékletesség, a nyugodt, százszor megfontolt, semmit sem elsiető tempó. Határozottan mernék az államművészetnek ezen a területén a német Draufgeherei helyett *inkább a francia mértékletességet ajánlani és lefutni hagyni az eseményeket*, semmint elibük állva, mesterkéltszabályokkal akadályozni a szabad forgalom kibontakozását. Merjük állítani, hogy még a mai rendkívüli viszonyok között is az vezetne az állapotok enyhüléséhez, ha *minél szabadabban találna meg a kereslet a kínálatot*, ha minél szűkebbre korlátozódnának a megkötöttségek és a kapitalizmust nem azzal akarnák megmenteni, hogy megnyilvánulásait minél több béklyóba verik, hanem hogy *szabad utat engednek céljai és elvei érvényesülésének*. Az intervencionizmus ugyanis magára vállalja azt a borzasztó felelősséget, hogy *kísérletezéseivel* kíván könnyebb helyzetet teremteni, noha a viszonyok már eléggé megmutatták, hogy a beavatkozások rendszerint csak károkat okoznak.

Az igazságügyminiszter ur gazdasági irányu javaslatai tipikus példái ennek az intervencionista irányzatnak. Az *eszméket többnyire Németország szolgálta*, noha ez a német szerelem a

közelmultban eléggé kompromittálta magát. A magunk részéről továbbra is az új pénzügyminiszterben látjuk a Németországtól átkopirozott

kísérletek kiegyensúlyozását és szeretnénk meggyőződve lenni arról, hogy *e kísérletek megvalósításának időszérüségét továbbra is a leghidegebb szakértelem tárgyilagossága fogja eldönteni*. Inkább ne legyen dolga egy darabig a törvényhozásnak, álljon hidegen a törvénygyár is, sem hogy a nagy törvényszerkesztési buzgóság káros intézkedések kuforrása legyen. A gyár többet használ, ha hideg, mintha élénk füstölésével előmozdítja a már amugyis nagyarányu *tulprodukciót*. Elég volt a törvényekből és rendeletekből, pláne gazdasági téren!

A Kuria is megsemmisítette a Köztisztviselők Szövetkezete közgyűlési határozatait

**A legfelsőbb bíróság állásfoglalása a plurális szavazati jog ellen
Miért nem ismétli meg a Szövetkezet a megsemmisített közgyűlést?**

Különös érdeklődésre tarthat számot az a megtámadási pör, amelyet még 1928-ban indított a *Nyugdíjas Katonatisztek Országos Szövetsége (Nyukosz) a Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelési és Értékesítő Szövetkezete* ellen és amely csak a múlt év novemberében ért véget a kir. Kuria ítéletével. Ez a pör különös fényt vet a szövetkezet igazgatóságának mentalitására, amellyel

a plurális szavazati jogot szándékozott életbe léptetni,

mégpedig olyan formák között, amelyek élénk ellentétben állanak a Kereskedelmi Törvény intencióival és kigunyolását jelentik a kiskészvényesek jogainak.

A mintegy *ötvennégyezer tagot* számláló szövetkezet 1928 május 31-én közgyűlést tartott és az ezen a közgyűlésen hozott határozatok érvénytelenítését kérte a törvényszéktől a Nyukosz azzal, hogy a közgyűlés

az alaki és anyagi jogszabályok mellőzésével olyan határozatot hozott, amely a tagok érdekeit sérti.

Az alaki jogszabálysértést azzal követte el a közgyűlés, hogy — bár az alapszabályok 19-ik paragrafusa az alapszabálymódosításhoz kétharmad többséget kíván — ezt az elnökség nem állapította meg, hanem *csak a hangosan kiabálók vélt mennyisége után állapította meg a szavazattöbbséget*. Ez pedig annál inkább hibás volt, mert az alapszabályok szerint *minden tagnak annyi szavazata van, ahány üzletrésszel jelentkezik*, tehát a szavazás eredményét nem a fejszám, hanem *üzletrészek szerint kellett volna megállapítani*. Ezenkívül pedig a módosított alapszabályok legfontosabb és legmélyrehatóbb paragrafusát nem is tárgyalta a közgyűlés, hanem azt az igazgatóság minden hozzászólás mellőzésével *egyszerűen elfogadottnak jelentette ki*, holott ez a szakasz

ugyszólván teljesen megfosztotta jogaiktól a kiskészvényeseket.

Az inkriminált szakasz a módosított alapszabálytervezet 16-ik paragrafusa volt és *egyáltalán nem egyeztethető össze a szövetkezet állítólagos altruisztikus elveivel*. A Nyukosz azért támadta meg a határozatot, mert testületileg, de a nyug-

díjas katonatisztek nagyszámban egyénileg is üzletrésztulajdonosok a *Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezeténél*.

A módosított paragrafus úgy intézkedett, hogy azok a kis üzletrésztulajdonosok, akiknek csak egy, vagy két üzletrészüik van, aránylag sokkal nagyobb befizetésre köteleztetnek, ha a tagságukat és szavazati jogukat meg akarják tartani, mint azok, akik *több ezer üzletrész tulajdonosai*, vagyis a szövetkezet igazgatósági tagjai és vezetői. A módosított alapszabályok ugyanis kimondották, hogy

az üzletrészek névértéke hetven pengőre emeltetik fel, megállapítja a régi befizetések mai értékét és kiszabja, hogy mennyit kell ráfizetni.

Ha minden egyes üzletrésznél csak a jegyzéskori ár és a hetven pengő közötti különbözetet kellett volna befizetni, akkor *az egyenlő elbáns elve érvényesült volna*. De nem ez történt, mert a mintegy negyvenötezer darab törzsüzletrész legnagyobb részét *hatvan fillérért vették át az akkori tulajdonosok*, ezeknek tehát üzletrészenként 69.40 pengőt kellett volna fizetniük. Viszont akiknek többszáz üzletrésze volt, annak csak összesen hetven pengőre kellett kiegészíteni a befizetéseket, *vagyis ez a rendelkezés csupán a kisembereket sújtotta volna*.

Aki például száztíz üzletrésszel rendelkezett, amelyre annakidején 66 pengőt fizetett be, az a módosított alapszabályok értelmében most 4 P ráfizetése ellenében *kapott egy új hetvenpengős üzletrészt*, de ezzel egyidejűleg

megtartotta száztízszeres szavazati jogát.

Viszont akinek csak egy üzletrésze volt, annak 69.40 pengőt kellett ráfizetni és *maradt továbbra is egy szavazata*. Tehát amíg a nagyrésztvényes négy pengő befektetéssel *száztíz szavazathoz jutott*, addig száztíz kisembernek, hogy szavazati jogát megtarthassa,

7634 pengőt kellett befizetnie.

Természetes, hogy ez a Köztisztviselők Szövetkezete igazgatósági tagjainak malmára hajtotta a vizet, mert például a kérdéses közgyűlésen *Tarján Vilmos vezérigazgató 1375, Borbás Gáspár ügyvezető igazgató 965 szavazatot* reprezentált s

igy az ő tulnyomó majoritásuk máris biztosítva lett volna — minden további ráfizetés nélkül, ugyanakkor pedig a részvényfelvizetést és új tőkék bevonását is hatásosan végrehajthatták volna.

A törvényszék a Nyukosz jogtanácsosának, dr. Geöcze Bertalan ügyvédnek kérelmére számos tanút hallgatott ki a közgyűlés lefolyására vonatkozólag, köztük a Nyukosz vezetőségi tagjai közül báró Lukachich Géza elnököt és a Köztisztviselők Fogasztási Szövetkezet elnökét, báró Perényi Zsigmondot. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a törvényszék megállapította, hogy

a közgyűlés lefolytatása szabálytalan volt, a módosított alapszabályok 16-ik paragrafus

pedig sérti a szövetkezeteknél kötelező egyenlő elbánás elvét.

Miután a törvényszék ítéletét a Kuria jogerőre emelte, ez azt jelenti, hogy a Köztisztviselők Fogasztási Szövetkezet köteles az 1928 májusában megtartott közgyűlést megismételni és az alapszabálymódosítást oly formában végrehajtani, hogy az ne biztosítson jogtalan előnyöket egyetlen frakciónak, illetve érdekeltség részére. Mint értesülünk, a Nyukosz március havában tartandó közgyűlésén báró Lukachich Géza elnök be fog számolni a per eldőléről és a várható fejleményekről, amelyek a Fogasztási Szövetkezetnél érdekelt nyugdíjas katonatiszteknek és szövetségüknek érdekeit hivatva lesznek megvédeni.

Nem bízik saját jövőjében, tehát a propagandát is beszüntette a Nikotex!

Másfél év óta van forgalomban Magyarországon a legújabb nikotinmentes dohányáru, amely Nikotexnek nevezi magát. A start annak idején eléggé lendületes volt és a nagy erővel megindított propaganda kielégítő eredménnyel rekompenzálta az agilis vállalkozókat.

Az első üzletéről készült számadások után azonban a propaganda ellanyhult, Nikotexek visszavonultak előkelő drótsáncuk mögé s mintha a sovány eredmény megrendítette volna őket saját

jövőjük hitében. Tény, hogy elcsöndesedtek, már alig ajánlják készítményeiket, amelyeket a közönség is egyre gyéribben vásárol.

Talán a patrónus, Benkó Franci öméltsága visszaadhatná Nikotexék életkedvét s ha már az állami dohányjövődéknek rosszul megy, legalább a magánkézben levő Nikotex boldogulását forszírozhatná. Mert így elalszunk, uraim, narkotikum nélkül is!

Utazás a pesti télből a sziciliai örök tavaszba — pengőért

Fiume... Bari... Otrantói-szoros... Catania! Négy nap alatt a zuzmarás, zimankós budapesti télből a csodálatos ragyogó sziciliai tavaszba. Kisgyerekek mezítláb szaladgálnak az utcán, lazaronik ingujjban sütkéreznek a moló forró kövein és a városban járva az ember ösztönszerűen keresi az árnyékos oldalt. Fagyaltot ettünk januárban! Az Etna csucsán még sziporkázik a hó-takaró, — 3333 méter magasban — de a kis hegyi patakok már vidáman csörgedezve vájják ki medrüket a lávából és hamuból kövesedett hegyoldalba, a gyümölcsligeteket virágillat és madáresicsérgés árasztja el.

A kikötőben bárka áll bárka mellett, a halászesónakokban rákok és polipok tömege hemzseg, hajók futnak be és indulnak el, megrakodva narancssal és citrommal.

A dolce far niente paradicsomában nehéz felfedezni a világgazdasági válság nyomait. A népesség foglalkozása eddig is a munkanélküliség léven, ennek további emelkedéséről itt panaszkodni nem lehet. A déligyümölcs-export csökkent, több narancs jut a lazzaroniknak. Taorminában a luxusszállodák panaszkodnak, de a kisebb házak ma is zsúfoltak, a déli korzó népes, mint valaha és a Mazzara-öbölben most is hidegvérrel strandolnak az angolok. Az árak minden vonalon csökkentek, a „drága” szállodák is olcsók lettek és az egyszerűbb penziókban kevesebből meg lehet élni, mint Budapesten.

Este autón tértünk vissza Cataniába, uszó szállodánkba, az Adria tengerhajózási társaság pompás motoros luxushajójára, a Catalanira. Ezek a gyönyörű kis tengerjárók hetenkint indulnak Fiuméből, délfele, Catania érintése után Máltáig haladnak, onnan Siracusa és Palermon át Nápolyba mennek, onnan tovább Livorno és Genuába (ahol a magyarországi utas rendszerint befejezi útját) és Genuából Spanyolország felé haladnak tovább. Az Adria hat gyönyörű egységet állított be erre a vonalra két évvel ezelőtt — mindegyiknek egy nagy olasz zenész nevét adta — Verdi, Puccini, Pagani, Donizetti stb. Hajónk éjjel halad kikötőből kikötőbe, hajnalra mindig új városba érkezünk, hajónk itt szállodává alakul át, amelyre délben ebédelni visszatérünk és este kényelmes kabinunkban térünk nyugovóra.

A mai krízis-világban, amikor a budapesti ember már-már kezdett feladni minden reményt, hogy tavasszal elébe utazzon a napsugárnak, már-már kezdett beletörődni abba, hogy „megöli az átkozott köhögés”, hogy veséje a nyirkos hidegben felmondja a szolgálatot: az Adria hajói az ideális megoldást nyújtották. Egyszerűen bementünk az Adria budapesti irodájába, a Thököly-úton, a keleti pályaudvarral szemben, ott magyar

pengőért megvettük a vosutjegyeket, a hajójegyeket és már el voltunk látva nagyszerű szállodával, kitűnő ellátással messze délidéken, magyar pengőért. Harmadnap — Corfu szigete környékén — már csodálkoztunk egymás napbarnított arcán, a köhögést már mindegyikünk elfelejtette, magyar téli emberekből, mosolygó, pajzán délidékiek lettünk, ma fagyaltot ettünk Cataniában, délután a delfinek játéka mulattunk és holnap Máltában a tengerben fogunk fürdeni.

Nadányi át-törte a frontot

A hírlapkiadás körében nagy meglepetést keltett a 8 Órai Ujság főszerkesztő-kiadójának, dr. Nadányi Emilnek elhatározása, amellyel régi, népszerű ujságjának, a 8 Órai Ujság-nak példányonkénti eladási árát 6 fillérre leszállította. Ezt a snájdig elhatározást, amelyhez azonban a kalkulációk szerint igen nagy bátorság kellett, a közönség kitörő örömmel fogadta, úgyhogy a 8 Órai Ujság példányszáma a fővárosban és a környéken egycsapásra csaknem a háromszorosára emelkedett és hasonló mértékű a gyarapodás a vidéken is.

A napilapok kiadói körében sűrű tanácskozások folynak Nadányi frontáttöréséről, amely a régi árban kolportált lapok egzisztenciáját nagymértékben befolyásolhatja. A magunk részéről csak tapsolni tudunk a korszerű ujtáshoz, amelynek jelentékeny áldozatait a közönség legszélesebb rétegeinek csatlakozása fogja bizonyára kiegyensúlyozni. Gratulálunk a 8 Órainak, ismét snájdig volt, okos és uttörő.

Kormányozható valuta-amnesztia? Egyes lapok azt a hírt kolportálják, hogy a Goldberger-gyár három igazgatója, névszerint Reichmann Samu, Tóth Imre és Vágó István, akik ellen még október havában külföldi fizetési eszközökkel való visszaélés címén eljárás indult, amnesztiában fognak részesülni. Amennyire hívei vagyunk annak a felfogásnak, hogy a termelés folytonosságának biztosítása érdekében a szigorú rendszabályok enyhítésére lenne szükség, ugyanolyan értetlenül állunk azzal a tünettel szemben, amely kivételeket statuál, finoman disztigvál „bűnös” és „bűnös” között. Vagy elköverték a terhükre rótt vétéséget a gyanúsítottak s akkor vegyék el büntetésüket, vagy nem s az esetben kapják meg az őket megillető elégtételt. Érthetetlen azonban, hol akadhatott el hónapok óta stagnáló ügyük, amely-

nek eldöntésére pedig elsősorban nekik lenne szükségük, saját rehabilitációjuk érdekében. Rossz rágondolni is, hogy az ország egyik legelőkelőbb iparvállalatának három vezető tisztviselője hónapok óta ilyen súlyos gyanúval terhelve jár-kel... Tessék ennek az ügynek a maga egyenes útján véget vetni.

Évi hatszázezer pengő jutna Káldiéknek a taxi áremeléséből?

A budapesti városházán vonatva tárgyalják a fővárosi taxivállalatok legújabb tarifaemelési kérvényét. Be kell vallani, hogy a városháza körében nem fogadták olyan idegenkedéssel ezt az igényt, mint amilyen megrökönyödéssel értesült róla az autótaxi fogyasztó nagyközönség. Ezen a fronton ökölbe szorultak a kezek és jóérzékű közgazdászok a közönség köréből mindjárt kiszámították, hogy a Káldi és Haltenberger-konzorciumnak ez a kis tarifaemelés évi 600.000 pengő többletbevételt biztosítana.

Senki sem irigyli az új százazreket a nagybeteg Haltenberger Samutól, akinek haterzer holdas birtoka most bizonyára nem lukratív vállalkozás, de még kevésbé fordulhatunk irigységgel az ismert emberbarát, Káldi Jenő felé, aki még ezekben a súlyos időkben is tanúságot tett nagy szívével, amikor jelentékeny áldozatokkal odaállt a nemzet nagy művészeinek özvegye, Hegedüs Gyuláné mellé. Az ilyen ember javára érdemes adózni a taxiban is, mert nem halmozza föl a horribilis jövedelmeket, hanem juttat azokból elesetteknak és rászorulóknak.

Az is valami, ha a taximonopólium szerencsés birtokosai a közönség rokonszenvének kíséretében gyűrnek zsebre a jövedelmeket, sőt ezeket még most hatósági segédlettel szaporítani is szeretnék.

Uj propagandafőnök a Szeszkozpontnál? Ugy halljuk, hogy a szeszkartell új propagandachefet fog kinevezni, miután az eddigi összeférhetetlen helyzetbe került. Már ki is szemelték a propagandaügyek új irányítóját, aki remélhetőleg az elődjénél áldásosabb működést fog kifejteni.

Kapitalizmus — munkanélküliség nélkül. Szel Jenő, a Kisipari Hitelintézet vezérigazgatója ezzel a címmel érdekes röpiratot adott ki, amely értékes szempontokat vet fel a munkanélküliség gyakorlati leküzdésére vonatkozóan. A problémát annak velejénél fogja meg: a termelés és fogyasztás diszparitásánál és állami csereintézet létesítését indítványozza, amely a mezőgazdasági és ipari termelvényeket átvinné, azokat az intézet által pengőértékben honorálandó cserejegyekkel fizetné ki s így valósággal árucseré-kliringet létesítené, amellyel lehetővé tenné minden termelvény felvételét és készpénz nélkül való elhelyezését is. A komoly és súlyos megállapításokat tartalmazó könyvecske a Grill-féle könyvkereskedés bizományában jelent meg.

Mi lesz a Moktár mérlegével? Az ujságok napnap után közlik a tippeléseket, melyik intézet mikor publikálja mérlegét és minő osztalékot fizet a válságos 1931-es évben elért eredményei alapján. Ebben a ma annyira aktuális rovatban a Moktárról még nem olvastunk sehol és semmit. Ugy látszik, az intézet igazgatósága hűvös előkelőséggel titkolja terveit a nyilvánosság elől és fölöslegesnek tartja előzetes helyzetjelentések kiadását. Pedig ezt nyugodtan megtehetné, mert mi jó helyről vagyunk értesítve arról, hogy a Moktár igen sikerült mérleggel fog ezuttal is részvényesei elé lépni és pozícióját semmivel sem befolyásolták a svájci kapcsolataiban bekövetkezett organikus változások. Lássuk tehát a szép és biztató mérleget, de minél előbb!

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Weiss Fülöp elnöklete alatt febr. 3-án tartotta meg 90. rendes évi közgyűlését, amely az igazgatóság összes javaslatait elfogadta és így a részvényenkénti 5 pengő osztalék e hónap 4-től kezdve kerül kifizetésre.

Uj kormánytanácsos. Élénk örömet és meglepetést keltett széles körökben a kormányzó ur öfoméltságának az a vasárnap publikált elhatározása, amellyel Sömjén Zsigmondot, az Első Magyar Gyapjamos- és Finomposztógyár Rt. igazgatóját közgazdasági téren szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormánytanácsosi címmel tüntette ki. A fiatalon elért igen szép kitüntetés tulajdonosát a gyáripár és a társasági élet köréből elhalmozták szerencsekiváncsokkal.

Szembehelyezkedett a Kuria a Klein István-féle valutapörben hozott tőzsdebíróági döntéssel

A Magyar Kender elvesztette ölvenezer pengős pörét a Nasici ellen

Hosszu, évek óta húzódó pereskedés fejeződött be most a Kuria Góth-tanácsa előtt. A perben a Magyar Kender-, Len- és Jutaipar Rt. állott szemben a Neuschloss-féle Nasici Taníngyár és Gőzfűrészt Rt.-gal szemben, amelytől mintegy 50.000 pengő kártérítés megítélését kérte.

A per előzményei több, mint nyolc évre nyulnak vissza. Ekkor történt az, hogy a Magyar Kender egyik leányvállalata, a Pankotai Mezőgazdasági és Ipari Rt. egy szállítási ügyéből kifolyólag választott bíróság előtt pert indított a Nasici ellen. Az ügy a Nasicina névze kedvezőtlenül végződött, mert a választott bíróság őt a kötlevelnek megfelelően nagyobb összegű leu és egy kisebb magyarkoronátétel megfizetésére kötelezte. A Nasicina még 1924 márciusában meg kellett volna fizetni a marasztalás összegét, azonban ennek a kötelezettségének csak két év múlva, 1926 februárjában tett eleget.

A Pankotai Mezőgazdasági és Ipari Rt. időközben román vállalat lett, követelését azonban a Magyar Kenderre engedményezte. Az alatt a két év alatt, amíg a Nasici a fizetéssel késedelmeskedett, a román leu a nemzetközi pénzpiacra értékből jelentékenyen veszített, a Magyar Kender tehát a nála teljesített fizetést csak jogfenntartással vette át s minek utána megállapította, hogy egyedül a leu értékcsökkenésénél több, mint 40.000 pengő kár állott elő, pert tett folyamatba a Nasici ellen.

A perben mindenekelőtt az a kérdés volt eldöntendő, hogy a magyar- vagy a román törvények az irányadók-e? A Magyar Kender azt vitatta, hogy mivel a Pankotai időközben román vállalat lett, az idevonatkozó külföldi jogszabályokat kell figyelembe venni, a Nasici viszont arra hivatkozott, hogy a magyar bíróság előtt magyar vállalatok között folyó perben csak a valorizációs törvény szabályai alapján lehet eljárni.

Az érdekes perben, amely váltakozó szerencsével folyt, most döntött végsőfokon a Kuria, amely a Magyar Kender keresetét elutasította és őt a per-költségek megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint, amikor a választott bíróság ítéletét meghozta, a Pankotai még magyar vállalat volt, a magyar törvények rendelkezései alatt állott, tehát nem a román, hanem a magyar jogszabályokat kellett a per eldöntésénél figyelembe venni. A magyar valorizációs törvény pedig csak olyan követelések átértékelését engedi meg, amelyek magyar koronára szólnak és a magyar korona értékvesztésével kapcsolatosak. A magyar törvény alapján tehát leu valorizálását követelni nem lehet.

Igaz ugyan az, hogy az adós felel azokért a károkokért, amelyeket vétkez késedelmével hitelezőjének okozott, a Kuria azonban ezen az alapon sem

állapította meg a Nasici kártérítési felelősségét. A választott bírósági ítélet ugyanis leura szól, a Nasici pedig ebben a pénznemben fizetett. Az idegen valuta értékváltozásával járó esélyek következményét az adós nem tartozik viselni, mert az értékcsökkenés nem a Nasici téngkedéséből állott elő, hanem egyéb, nemzetközi és világ gazdasági okok idézték elő. Ha ezen a címen az értékkülönbséget meg lehetne itélni, ez lényegében nem volna más, mint idegen pénznem valorizálása, ami pedig az átértékelési törvény értelmében teljesen kizárt dolog.

A Kuriának ez az állásfoglalása annál érdekesebb, mert amint ismeretes, a sok port felvert Klein István-féle fontperben a tőzsdebíróság éppen az ellenkező álláspontra helyezkedett és más ügyekben is ettől eltérő gyakorlatot folytat. Nagy érdeklődéssel kell tehát várni a Klein-féle perben a tábla döntését, amelyet Kleinék felfolyamodása következtében legközelebb hozni fog.

V. J.

Saját ügyemben állítom meg, engedelmevel, egy percre az olvasót. Egy földönfutó zughirlapírósz notórius lapjában irtózatosszerű fordítást válogatott szennyes kifejezéseit zúdította felém, lihegve a tehetetlen dühtől és bosszuvágytól, amellyel emlékirataimban felőle tett nem éppen hízogó megjegyzésekért kívánja revansszirozni magát. Azt írtam a zsurnalisztika vadócáról, aki itthon is mindig csak a hirlapírás csatornáiban ödögölt mámorosan, tehetségtelenül, ismeretlen célokkal, most pedig mint földönfutó csinálja ugyanezt még piszkosabban és eszeveszettebben, erről a fickóról azt írtam saját s ez ügyben meg nem támadható tapasztalataim alapján, hogy helyesírással írni sem tudó analfabéta és takonypócnak neveztem abban a pillanatban, amikor leszállott az asztalról, ahonnan egy tavaszi délután az Otthon Körben kihirdette, hogy este 7 órakor kezdetét veszi a proletárdiktatura. Ezekért a szerinte megbélyegző szavakért kívánt bosszút állni rajtam két nyomtatott oldalon át folytatott piszkolódásban. Védekezni nem kellene ugyan, egyéni becsülete azok előtt, akik ismernek, köztudomásúan sokkal érinthetlenebb, semhogy egy ilyen országról országra kóborló veszett kutya szellemi nyálazásának mérgével beszennyezhetne. Mégis a förmedvényt elbírálás végett a Magyar Ujságírók Egyesülete illetékes fóruma elé terjesztettem. Megjegyzem, hogy az elszánt és elvetemedett fickó a magyar ujságírók társadalmában bizonyos szimpátiákat élvez azért, mert a bolsevik diktatura idején ujságírókat erőszakosságok ellen megvédelmezett és gondoskodott arról is, hogy az ujságírók tömegeit a vörös hadseregbe lehetőleg be ne sorozzák. Miután a diktatura idejében külföldön tartózkodtam, nem volt alkalmam e jótéteményekben részesedni, tehát nem is tartozom értük semmiféle garddal. Megjegyzem viszont, hogy a vörös hadseregtől megszabadított ujságírók különböző exponensei ismételtelen heves fáradozást fejtettek ki oly irányban, hogy a Magyarországból tizenkét esztendeje megszökött, azóta az országot szakadatlanul gyálázó fickó Magyarországra visszatérhessen. Az illetékes helyek minden alkalommal úgy érezték, hogy a még oly üdvös és áldásos katonaszabadítás sem alkalmas arra, hogy egy elkecseregett és vakmerő nemzetgyalázó a hirlapírás dienstcédulájával visszatérhessen az országba. El is utasították minden alkalommal a lázas kilin-

cseleket, akik remélhetőleg most már végleg befejezik ügybuzgóságukat és nem forszirozzák a lehetetlent. Mi mindenesetre résen leszünk, hogy ez a veszedelmes bacilushordozó vissza ne térhessen az országba és itt meg ne fertőzhessen egészségeseket.

Róna Lajos

Vezérigazgató — életfogytiglan vagy mikép likvidálták Holitscherék millió tűzkárát

Biztosítási körökben még mindig nem tértek napirendre a Selyem- és Gyapjúárugyár Rt. nagyszabású tűzkár-ügye felett. Tudvalevő, hogy a váciuti gyártelep egyes részeit elpusztító tűzvész után Holitscher Bernát vezérigazgató két és fél millió pengőt meghaladó tűzkár-igénnyel lépett fel az Adriai Biztosító Társulattal szemben.

Ennél a gyári tűzbiztosításnál ugyanis az Adriai volt a primhegedős, de résztvevett az üzletben kisebb nagyobb százalékkal több más intézet is. Valóságos felháborodás támadt a biztosítási fronton Holitscherék mértéktelen kárigényével szemben, de mindjárt az akció elején megállapítható volt, hogy az Adriai Biztosító az abnormis kárkövetelés visszaverésére csekély energiát és határozottságot tanusít. Ennek következménye lett, hogy rövid pár héttel a tűzkár bejelentése után, még a becslési vizsgálat befejezése előtt, az intézetek, élén az Adriával, kétszáz ezer pengőnél nagyobb összeget folyósítottak Holitscheréknek. A másodsorban érdekelt társaságok már akkor fogvicsorgatva fizették be a rájuk eső kvótákat és még nagyobb lett az ellenkezés, mikor az Adriai az érdekelt társaságok konferenciáján javaslatot tett az egység végleges perfektuálására.

Az Adriai részéről javaslatba hozott egységi összeg ugyanis meghaladta az egymillió pengőt, amit a kisebb kvótákkal érdekelt társaságok jogosan sokalltak, különösen azért, mert az előzetes eljárások nem voltak megnyugtatók. Egyik-másik társaság a végtelenségig ellentállt annak, hogy az Adriai Biztosító javaslatait akceptálja és megbizoztalt azzal a határozott utasítással küldte ki a konferenciára, hogy ott az Adriai proposícióhoz semmi körülmények között se járuljanak hozzá. A döntő tanácskozáson azután megjelent az elnöki székben Reiner Mihály m. kir. kormányfőtanácsos, a Riunione Adriatica di Sicurtá budapesti intézetének vezérigazgatója, aki nem alkalmazott rendkívüli eszközöket, nem is érvelt nagyobb szenvedélyességgel és a presszióknak legszelidebb fegyvereit sem vette fogatba társulata álláspontjának elfogadtatására. Csak elnököl, csak jelen volt, csak exponálta fizikai jelenlétével nagy tekintélyét, azt az óriási erkölcsi tőkét, amit ez az ember pozíciójában évtizedeken át szerzett és — a viharok elűltek, a harcos ellenkezés hullámai elapadtak, mindenki meg volt babonázva Reiner Mihály nagy tekintélye által. Hiszen ezzel az emberrel már a második generáció dolgozik együtt a magyar biztosítási szakmában, már a második generáció tekint föl az ő becsületben megöszült, korrekt, tiszteletreméltó alakjára.

Az utolsó években többször bukkant fel a sajtóban az az általunk azon nyomban mindig megcáfolt hír, hogy Reiner Mihály vissza fog vonulni, hogy nyugdíjba megy, pláne, hogy nyugdíjba küldik. Mi tudtuk, hogy ez lehetetlen: Reiner Mihály nem fog nyugdíjba menni, nem mehet nyugdíjba, élete fogytagig vezére marad a pesti Adriai Biztosítónak. Ez az intézet nem nélkülözheti őt, elképzelhetetlen, hogy ne Reiner Mihály szelleme, autoritása, pótolhatatlan szakképzettsége irányítsa az Adriai Biztosító ügyeit. Vagy egy hónappal ezelőtt a Selyem- és Gyapjúárugyár Rt. tűzkárügyességi ügyének tető alá hozatala ismét beigazolta, mit jelent Reiner Mihály az Adriai Biztosítónak...

Sós Endre előadása a Cobden Szövetségben. Sós Endre, a fiatal és nagy tudású publicista, szociológus és közgazdasági író, akinek mélyenjáró fejtegetéseit és megállapításait A Pénzvilág hasábjairól is ismeri a közönség, kedden este a Magyar Cobden Szövetség Szabadság-téri helyiségében tartott előadást „Történelmi hazugságok” címen. Az értékes, tanulságos, eredeti szempontokban bővelkedő előadást a termet zsufolásig megtöltött közönség viharos tapsokkal honorálta.

HORTOBÁGYI JUNTURÓ

A Gutenberg Szövetkezet közgyűlésén az igazgatóság fantasztikus mesékkel traktálta a bizalmatlan tagokat

A Pénzvilág egyik korábbi számában részletesen foglalkoztunk a Gutenberg Házépítő Szövetkezettől cégér alatt megalakult érdektársasággal, amely hangzatos kommunikációkkal és felhívásokkal akvirálta a kisemberek között és azokról tíz pengőket vesz fel beiratási díj címén azzal az ígérettel, hogy a szövetkezet — külföldi tőke bevonásával telkeket fog vásárolni és azokon családi házakat építtet tagjai részére. A prospektusokban ismertetett tervek olyan átlátszóan valótlankodtak, a jóhiszemű laikus közönség félrevezetésére alkalmasak, hogy a komoly kritikát ki nem állják és szemmelláthatóan csak az „alapítók” és a velük közvetlen kapcsolatban állók érdekeit és zsebeit szolgálják.

Ilyen előzmények után felfokozott érdeklődéssel mentünk el a Szövetkezet január 29-én, pénteken délután megtartott közgyűlésére, mert kíváncsiak voltunk arra, hogy kik a merész gründolók, milyen tündérmesékkel fognak lépni a szövetkezet tagjai elé és milyen „eredményeiről” merészelnek beszámolni.

A Drechsler-kávéház szuterén-helyiségében tartották meg a közgyűlést, mintegy ötszáz szövetkezeti tag jelenlétében. Siralmas látvány volt a mit sem sejtő kisemberek tömege. Ugyanazok az arcok, ugyanazok a típusok, akik panaszként, károsultként vonultak fel a Tanítóbank, a Pálffy-bankház és még egyenéhány hírhedt alakulat törvényszéki tárgyalásain: postások, iparosok, vasutasok, fináncok, köz- és magánalkalmazottak, kiskereskedők, szóval azok a „kezes bárányok”, akik mit sem okultak a multak szomorú tapasztalatain és újból készsággal szállították gyapjújukat az ügyes nyírók ollója alá.

Csiripel egy rekedthangu csengő és szólásra emelkedik az asztal mellől egy pirospozsgás, tótos akcentussal beszélő fiatalember. Később kiderül az is, hogy Süllőnek hívják, ő maga mondta meg. Üdvözlő a megjelenteket s megemlékezik arról, hogy amikor a mult év októberében 56 résztvevővel megalakultak, sokan „kepticizmussal” (sic!) fogadták vállalkozásukat.

Feláll Róth ügyvezető-igazgató, hogy beszámoljon. Jólfejt, gördülékeny mondatokban beszél, kerüli a lényegét, apellál a jelenlevők hazafias, vallási és kispolgári érzelmére, költői hasonlatot használ, menyedörög és fuvalázik, andalítóan mesél, kápráztatón ígér... Dobálódzik a számokkal, nevekkel, paragrafusokkal, akár egy vérbeli zsonglőr, őszinte ámulatára a gazdasági alapfogalmaknak még óvodájába se járt publikumnak. Beszél a hatalmas eredményekről, az akvizíció sikeréről és a sajátmaga „emberfeletti erővel folytatott” tárgyalásairól. Elmondja, hogy a házakat a főváros maglódiuti telkein fogják felépíteni, a fővárossal folytatott tárgyalások már olyan döntő stádiumban vannak, hogy az építkezések planirozása és a földmunkák rövidesen meg is kezdődnek, a külföldi kölcsön felvételével kapcsolatos devizaneheztségek eliminálása már csak napok kérdése, de az erre vonatkozó kérvény máris a Nemzeti Bank előtt fekszik. Sikertől ugyanis érintkezést találniok a Németországban már több ezer házat felépített „Bauspargesellschaft Heimath“-tal és ennek révén a Deutsche Bankkal.

— Ez a németek nemzeti bankja — füzi hozzá magyarázóan — és ez a hatalmas bank fogja finanszírozni az építkezéseket, ha a Nemzeti Bank nem támogatja nehézségeket. Annyit mondhatok, hogy a megállapodás máris a kezünkben van.

Róth ur belejött az előadásba és tovább cseveg. A telket már ide adta a főváros — állítja — csak a formalitások vannak hátra. A pénzügyi tárgyalások diszkrét természetűek, de annyit elárulhat, hogy az előbb említett bankon kívül a Deutsche Bodenbank is érdekelt van. Ő dr. Sebők ügyvéddel eljár a bank vezérigazgatójánál, báró Kempelennél, aki aztán velük Budapestre érkezett és itt eljár abban az irányban, hogy a magyar kormány engedje meg egy tízmillió pengős kölcsön folyósítását, mert — mint a tagok azt biztosan tudják, — jelenleg nem szabad külföldi pénzt behozni és felhasználni. Azt is tudják, hogy a házépítés biztosítással van össze-

kötve és mert Magyarországon idegen biztosítótársaság nem köthet ügyleteket, kerestek egy eladó társaságot, meg is találták és már csak a vételár pontos precizizása van hátra, hogy át is vegyék. Végül feldicsérte magát, hogy mennyit dolgozott, utazott, fáradozott, tárgyalt, sziszifuszi munkát végzett s mielőtt leült volna, nekirohant azoknak a lapoknak, amelyek szavá merték tenni működésüket.

— Zugirások ezek, — dörögte, — akik önző, anyagi érdekből, vagy pusztán konkurenciából támadtak bennünket... A tagtársak ne törődjenek ezekkel a cikkekkkel, mint ahogyan mi se törődünk velet!

Már-már úgy látszott, hogy sikerült simán megusni a közgyűlést, amikor szót kért egy Königsberg nevű ur és kifogásolta, hogy az igazgatói jelentés nagy általánosságok között mozog és konkrétumokat nem tartalmaz. Mondják meg, kivel tárgyaltak a városházán, hogy ellenőrizni lehessen állításukat!

Sülle ur erre felpattant és vöröses arccal kijelentette, hogy miután az igazgatósági jelentést már jóváhagyták, ahhoz nem lehet hozzászólni.

De az emberek most kezdtek felszabadulni a tömegpszichózis, a nyáj-öszön alól. Fenyegető hangok emelkedtek.

— Számoljanak el, ha idehívtak! — kiáltoztak. Megint Róth ur jött az ő bevált öndicséretével: — Ezért dolgoztam, — mondotta, — hogy most meggyanúsítsanak?! A városházán azt mondták, hogy a telek rendelkezésekre áll, ha hozzátok a pénzt! Minden rendben van, higgyék el nekem!... Én negyvennyolc órát utaztam egyfolytában, hogy rendbehozzam az anyagiakat, én tízmillió pengő bont helyeztem el a Nemzeti Banknál, nem érdemlem

meg, hogy most kételkedjenek a szavahihetőségemben!

— Nem kételkedünk, — hangzott több oldalról, — de mondja meg, hogy kivel tárgyalt a városházán?

Róth ur azonban olyan zavarba jött, hogy egy nevet se tudott kiböki. A kinossá váló helyzetet egy Ruzsicska nevű derék pénzügyőr mentette meg, aki széles gesztusokkal és jóízű magyarsággal elmondotta, hogy ő is hitetlen Tamás volt, ezért fölkereste egy bácsikáját a városházán és azzal sorba vette a hivatalokat. Már négy helyen is jártak, de ott semmit se tudtak a Gutenberg-Szövetkezettől telekvásárlásáról, míg végül egy ötödik irodából ezzel jött ki a bácsi:

— Minden rendben van, öcsém, a mérnök ur azt mondta, hogy a földet elveszik a milimárikától és maguknak adják...

Ruzsicska mester beszédét ezzel fejezte be:

— Én ugyan elfelejtettem, hogy ki volt az a mérnök ur, akinél a bácsikám bent volt, de ha ő azt mondta, akkor mérget vehetünk rá...

A derék kisemberek vegyes hangulatban bandukoltak hazafelé, a közgyűlés feledhetetlen emlékével gazdagabban.

Mi pedig ezen az uton is figyelmébe ajánljuk az illetékes hatóságoknak a Gutenberg-Szövetkezet ügyét, mert a közgyűlésen elhangzottak megerősítenek abban a véleményünkben, hogy itt egészen otromba és átlátszó eszközökkel folytatott kampány indult a laikus polgárok zsebe ellen.

Harmadfélmillió pengőnél több a Pesti Hazai Első Takarékpénztár nyeresége

A közel évszázados multra visszatekintő Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület igazgatósága a mérlegmegállapító ülésről kiadott jelentésében büszkén állapíthatja meg, hogy bár az elmúlt gazdasági év sok csapással járt, ami az egyes üzletágakban az állandékok csökkenését vonta maga után, de a nagyközönség bizalma az intézettel szemben változatlan maradt. Olyan jellemzően fontos momentum ez, ami a kellő megvilágításba helyezi a 92 esztendősi takarékpénztár iránt az ügyfelei részéről táplált érzelmeket, amikor a gazdasági világégés legkritikusabb heteiben is fenntartás nélkül az intézmény sziklaszilárd bázisába vetett hittel bízták tőkéiket a már fogalmat jelentő Pesti Hazaira. Ezt a spontán megnyilvánulást eredményes működésük legimpozansabb sikereként könyvelhetik el Erney Károly vezérigazgató és helyettese, Milos György, akik ezuttal is pregnáns bizonyítékát nyújtották rátermettségüknek, nagyarányú koncepciójuknak, körültekintő irányításuknak.

Az elmúlt üzletévben 2,536.190 pengőt keresett netto a Pesti Hazai, vagyis alig 300.000 pengővel kevesebbet, mint az előző, gazdasági szempontból hasonlíthatatlanul jobb esztendőben. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az egyes tételeknél s így a végeredményben is megnyilvánuló csökkenést mi okozta? Kezdve a betétek csökkenésén, mint világosra megnyilvánuló jelenségen, amely főként a külföldi betétek visszahívásában nyilvánult meg, ezt azonban számos esetben maga az intézet is elősegítette, hogy ezáltal szabaduljon az idegen valutára szóló kötelezettségektől. Ennek ellenére a betéti könyvekre elhelyezett betétek tétele még így is fölülte reprezentábilis volt, 78,350.826 pengő (tavaly 90,332.226 pengő), a folyószámlán és csekk számlán levő betéteké pedig 39,208.620 pengő (57,859.191 pengő), úgyhogy az egyesületnél elhelyezett tőkék állandéka, az egyéb hitelezők tételeinek leszámításával 137,946.873 pengő. Kétségtelen, hogy a nagyközönség és az ügyfelek bizalmát nagyban fokozta az a széleskörű liberalizmus, amellyel a Pesti Hazai minden igényt, még a rigorózus betéti kor-

látozások érájában is, kielégített, számos esetben felmondási igényeinek érvényesítése nélkül, hogy ezáltal is tőkéhez juttathassa azokat az ügyfeleket, akik betéteiket ezelőtt állandó jellegű betétekként gyümölcsöztették, de a tőkehiány miatt most rászorultak arra. Ennek a hatása látszik meg a váltótárca-állomány kialakulásán is, mert a betétek kifizetése csak az adósok részéről önként teljesített fizetések és törlesztésekből történt, miután az intézet óvakodott erőlyes behajtási intézkedések alkalmazásától. Ennek tulajdonítható a váltótárca-állománynak 102,045.055 P-ről 85,564.042 pengőre történt redukálása, míg az értékpapírokra adott előlegek 3,424.930, az adósok, egyéb fedezetek, valamint nyílt hitelek és különféle adósok tétele pedig 29,862.440 pengő. Az adósok tételeinek csökkenése abban leli magyarázatát, hogy az intézet a külföldi hitelezők pénzelvonásai folytán beállott szükségletet külföldi adósainak visszafizetéseiből igyekezett részben fedezni.

A Pesti Hazai jelzálogkölcsöneinek állandéka 62,916.295 P, a községi kölcsönöké 9,161.010 P, míg a forgalomban levő egyesületi záloglevelek állománya 20,427.412 pengőről 35,989.485 pengőre emelkedett, miután az év első felében az egyesületnek sikerült 15 millió svájci frank névértékű záloglevelet Svájcban elhelyeznie. Az intézet értékpapírállományát — fölülte óvatos becslés alapján — 10,199.303 pengővel állítja be a mérleg.

Amint ezekből az adatokból megállapítható, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár működésében és gestióiban az a nobilesan óvatos és előrelátó bankári szellem nyilvánult meg, amely mindig is jellemezte az intézetet. Ez olvasható ki egyébként a nyereségelosztásra irányuló javaslatból is, amennyiben az igazgatóság azt indítványozza a február 16-án tartandó közgyűlésnek, hogy az alapok megfelelő dotálása után fennmaradó összegből 1,600.000 pengő osztalékot fizessenek (à 8 pengő), míg 175.287 pengő az 1932. évi nyereség-vesztésszámlára vitessék át.

László Sándor, a Hofherr-Schranz Rt. vezérigazgatója ellen is vádat emelt az ujvidéki ügyészség

A jugoszláv Hofherr-Schranz két letartóztatott igazgatójának visszaélései. Adócsalás és a külföldi részvénytársaságok nacionalizálásáról szóló törvény megszegése a vád

Néhány héttel ezelőtt különböző hírek érkeztek Budapestre az ujvidéki Hofherr és Schranz Rt. igazgatóival kapcsolatosan. Az ujvidéki cég a budapesti Hofherr és Schranz leányvállalata és ez a cég a nagy gépgyár jugoszláviai telepe. A társaság volt igazgatóját, Elek Jenőt különböző bűncselekmények gyanúja alatt letartóztatták és nagy meglepetést keltett, hogy néhány nappal később utódja,

az ujvidéki Hofherr és Schranz Rt. jelenlegi igazgatója, dr. Vécsei Gyula is letartóztatásba került.

Az ujvidéki ügyészség bizalmasan kezelte az ügyet. A két igazgató letartóztatásának okairól alig szivárgott ki valami, annyit azonban sikerült megállapítani, hogy azok az okok, amelyek Elek és Vécsei igazgatók letartóztatásához vezetnek, több évre nyúlnak vissza.

A belgrádi „Pravda” közleménye most részben világosságot derít az ügyre. A Pravda nagy feltűnést keltő cikkben közli most, hogy a novisadi (ujvidéki) ügyészség vádat emelt

a külföldi részvénytársaságok nacionalizálásáról szóló törvény megszegésének büntette és adóalap elvonása miatt

Elek Jenő és dr. Vécsei Gyula igazgatók ellen.

Ezenfelül azonban az ügyészség a két letartóztatott igazgatón kívül hasonló címen vádat emelt

László Sándor, a budapesti Hofherr és Schranz Rt. vezérigazgatója,

dr. Vrbancs Milán, a zágrábi Általános Hitelbank igazgatója, Neumann József, a szerajevói boszniai bank igazgatója, végül dr. Kosics Mirkó, az ujvidéki kereskedelmi és Iparkamara főtitkára ellen. Az ujvidéki ügyészség vádiratát most készítették el és a napokban kézbesítették ki az érdekeltnek. Egyelőre

még bizonytalan, hogy az ügy főtárgyalásra kerül-e egyáltalán,

mert hiszen a nacionalizálási törvény megszegése és az adóügyek lehetővé teszik az ügyek olyan rendezését is, amelyek alapján az ügyészség a vádiratot visszavonja. Ha ugyanis a terheltek jóhiszeműsége beigazolódik és a jugoszláv államnak okozott kárt megtérítik, meg lehet ellenük szüntetni a bűnvádi eljárást. Közgazdasági körökben mindenesetre nagy érdeklődéssel várják a mindenütt ismert cég bűnügyének további fejleményeit.

Magyarország és Románia között megindul a fokozottabb kereskedelmi forgalom

Mit várhatunk a magyar-román kapcsolatok megjavulásától?

Az elmúlt év nyarán Budapesten megalakult a magyar-román kereskedelmi kamara, mely dr. Gratz Gusztáv elnöklésével most tartotta első féléves közgyűlését a Gyáriparosok Országos Szövetségében levő helyiségében. A kamara első féléves működéséről dr. Gratz Gusztáv elnök a következőket mondotta munkatársunknak:

— A Magyarország és Románia között megkötött kereskedelmi szerződés életbeléptetése után általános óhajja vált, hogy

a szerződésben lefektetett gazdasági kapcsolat gyakorlati megvalósítására mindkét szerződő állam területén megalakítsák a kereskedelmi kamarákat.

Mi már a múlt év júliusában megalakítottuk a magyar-román kereskedelmi kamarát, ezzel szemben viszont Romániában is meg kellett volna alakulnia a magyar-román kereskedelmi kamarának.

— A bukaresti kamara megállapítása azonban hónapokon át késett, amíg végre most felkeresett bennünket dr. Sever Andru nagyváradi ügyvéd és közölte, hogy a román-magyar kereskedelmi kamara felállításával a román kormány őt bízta meg. Mi a bejelentést természetesen örömmel fogadtuk és a román megbízott elutazása után értesültünk, hogy a román-magyar kamara megszervezése érdekében Bukarestben megtették a szükséges intézkedéseket. Így most már reméljük, hogy a két kamara működése mihamarabb gyakorlati eredményeket is mutathat fel.

— Működésünket nagymértékben megbénítják az általános devizakorlátozások, melyek ellen, sajnos, mi sem tehetünk semmit. Ki kell várnunk a jobb időket, amikor a korlátozások megszűnnek és a két egymásra utalt állam között a gazdasági és kereskedelmi forgalom teljes mértékben megindulhat. Magyarország részéről inkább kész iparcikkek, gépek, vasárak exportjáról lehet szó, amíg Románia nyersanyagot szállíthat Magyarországra részére. Hiszem, hogy mindkét

oldalról eredményes munkát végezhetünk, ha a kínálkozó csereforgalom előnyeit a lehető legjobb akarattal igyekszünk kihasználni. Meg kell jegyezni, hogy a magyar-román kereskedelmi kamara áruüzletek közvetítésével nem foglalkozik. A mi hivatásunk csak az, hogy a fennálló kereskedelmi szerződés keretén belül a közös árucsereforgalmat elősegítsük, az ügyben hozzánkforduló kereskedőket, gyárosokat, iparosokat tájékoztassuk, utbaigazítsuk. Mondhatom, hogy etekintetben máris sokat tettünk. Elhatározott szándékom, hogy a tavasz folyamán leutazom Erdélybe, már csak azért is, mert a petrozsényi szénbányavállalat akkor tartja közgyűlését és nekem, mint az igazgatóság egyik tagjának, jelen kell lennem. Ezt az alkalmat fel fogom használni arra, hogy a szükséghez képest a magyar-román, illetve a román-magyar kereskedelmi kamarák eredményesebb együttműködése érdekében tárgyalásokat folytassak az illetékes román fórumokkal.

A dunai államok szövetségének létrehozása érdekében folytatja-e megkezdett tárgyalásait, kedvelmes uram? — kérdeztük ezután.

— Semmi okom sincs rá, hogy az ideát elejtsem — felelte dr. Gratz Gusztáv. — Igenis folytatom ilyen irányban megkezdett megbeszéléseimet, mert erős a hitem, hogy

a gazdaságilag egymásra utalt dunai államok szövetségének előbb-utóbb létre kell jönnie.

Ismerem a nehézségeket, melyek az idea megvalósításának most még útjában állanak, de hiszem, hogy az akadályok elháríthatók. Erős a meggyőződésem, hogy

a dunai államok gazdasági szövetkezése jelentős mértékben enyhítené a válságot, amelynek súlya alatt most valamennyi egymásra utalt állam szenvedni kénytelen.

A magyar-román kereskedelmi kamara élénk működéséről több érdekes és figyelemreméltó dolgot tudunk meg a GYOSZ-házban levő hivatalos helyiségében, ahol Arad egykori népszerű polgármesterének fia, Institoris Zsigmond vezeti az ügyeket nagy hozzáértéssel és ambícióval.

A kamara a többek között erősen akciót kezdett

a román területről Magyarországra utazók vizumkényszerének eltörlése érdekében,

abból az egészséges felfogásból indulva ki, hogy a keleti államok nyugat felé való gravitálása csak Magyarországon keresztül képzelhető el. Hogy mit jelentene ez idegenforgalmi szempontból Magyarországra nézve, azt bővebben magyarázni talán fölösleges is.

Ugyancsak a magyar-román kereskedelmi kamara érdeme, hogy Magyarország és Románia között fennálló kereskedelmi forgalom anyagát összegyűjtve, részletezve könyvbe foglalta és ezzel értékes segédesszközt ad a Románia számára exportáló magyar kereskedők, gyárosok és iparosok kezébe. Ebből a nyomda alatt levő értékes adatgyűjteményből megtudjuk a többek között, hogy 2000 vámtétel alá tartozó mintegy

4000 olyan cikk van, melyet Magyarország állandóan exportál Románia részére.

A román exportban Németország áll első helyen és Magyarország utána nyolcadiknak következik.

Magyarország Románia részére 1930-ban összesen 30 millió pengő értékű iparcikket, vas- és fémárut, villamossági eszközöket exportált. Ezzel szemben az importunk Romániából sokkal nagyobb volt: összesen 75 millió pengő értékű.

Kereskedelmi mérlegünk tehát 45 millióval passzív — Románia javára. A magyar gazdasági körök most erősen dolgoznak azon, hogy a magyar export fokozásával ezt a feltűnően nagy passzívumot kiegyenlítsék. Szükség van erre azért is, mert a Magyarország és Románia között tervezett klíring-egyezmény létrehozása föltétlenül megköveteli, hogy a két ország közötti kereskedelmi forgalom mindkét oldalon lehetőleg egyenlő mérleget mutasson.

Rektifikál a Postatakarék vezérigazgatója

A Pénzvillág korábbi számában bírálat tárgyává tettük a postatakarékpénztár, valamint zálogházainak működését. Ezzel kapcsolatban Tormay Béla vezérigazgató az alábbi helyreigazító közlemény publikálására kért fel bennünket:

A Postatakarékpénztár főpénztáránál benyújtásra kerülő csekkek kifizetési ideje különösen a forgalom néhány év előtti rohamos emelkedése idején s a liquidációs eljárás egyszerűsítése előtt átlagosan 25 perc körül ingadozott. Megfelelő gyorsító intézkedésekkel és technikai felszerelések alkalmazásával a kifizetés idejét sikerült egészen 13—14 percre lecsökkenteni. Ma általában 18 percre tehető az az idő, ami a benyújtás és kifizetés között eltelik. A kifizetési időnek ez az újabb kisebb emelkedése azért állott elő, mert a csekkeket az üzletfelek érdekében is fokozottan gondos vizsgálatnak vetjük alá. A cikknek az az állítása tehát, hogy a csekkek kifizetése egy álló órát vesz igénybe, nem felel meg a valóságnak. Egyébként már a közeljövőben olyan technikai berendezés kerül főpénztárunknál alkalmazásra, amely mellett a kifizetés időtartama kétséget kizáróan minden egyes fél által pontosan megállapítható és ellenőrizhető lesz. Beállítunk ugyanis egy oly óraszerkezettel kombinált betűzőkészüléket, amely a benyújtás és a kifizetés időpontját gépi uton rögzíti meg a csekken.

Ami a zálogüzletben felszámításra kerülő kamat és egyéb költségek kérdését illeti, azokra nézve a való tényállás az, hogy ma a zálogkölcsonők terhe valamivel több, mint 50%-kal alacsonyabb a 4 év előtti terheknél, mikor az intézet a magánkézben levő közvetítő üzletek saját kezelésbe vételét megkezdte. Vidéken pedig a magánzálogházak 3—4-szerre nagyobb költséggel terhelik a kölcsönöket, mint a Postatakarékpénztár. Ma a Postatakarékpénztár zálogüzletága egyike Európa legolcsóbb zálogkölcsonintézetének és csupán Hollandia és Franciaország zálogintézményei olcsóbbak, míg pl. Németország, Ausztria és a környező egyéb államok lényegesen magasabb díjakat szednek. Ha azonban az előbb említett két államnál figyelembe vesszük azt, hogy azoknál a hivatalos kamatláb 2 és 3% körül mozog, úgy nyugodtan állíthatjuk, hogy a Postatakarékpénztár Budapestén ma jóformán minden üzleti haszonról lemondva, külföldi összehasonlításban is a legelőnyösebb zálogkölcsonöket nyújtja.

Ami végül személyemet illeti, sajnos, tény az, hogy négyhónapig tartó súlyos betegségem estem át. Egészségem azonban helyreállott s most már fél éve vezetem megszakitás nélkül az intézetet.

Emeljék fel, vagy szüntessék meg az életbiztosítások öngyilkossági karenciáját

A biztosítási piacon sok szóbeszédre adnak alkalmat azok a különös események, amelyek az élet- és balesetbiztosítási ágazatban ugyyszólván napirenden vannak. A tömegjárvánnyá fajult öngyilkossági járvánnyal állanak összefüggésben ezek a tünetek, amelyeknek csak egyik oldala az az anyagi veszteség, amely a biztosító-intézeteket bizonyos gavaléros elgondolás és prakszis folytán éri, sokkal inkább szemetszuro azonban az, hogy ennek révén az egyes társaságok közötti versengés illegális keretek közé sodródott és a piacot a szó szoros értelmében megfertőzte.

Emberemlékezet óta nem volt olyan olcsó az emberélet, mint manapság és a biztosítótársaságok annaleseiben se fordult elő soha annyi öngyilkosság után kifizetett tétel. Az életbiztosításoknál tudvalevően kétesztendei karenciát kötnek ki öngyilkosság esetére, de az utóbbi idők ijesztő példái után ezt a határidőt három esztendőre hosszabbították meg. Sajnos, a legtöbb esetben, ha valaki életbiztosítást köt számottevő összegre, külön klauzulában köti ki, hogy az öngyilkossági záradék hatályát veszítse, vagyis, hogy minden határidő mellőzésével érvényes legyen a biztosítás öngyilkosság esetén is. A biztosítótársaságok egy része aztán, a nyomott üzleti viszonyok miatt, nyakra-főre köti ezeket a biztosításokat, csak hogy új feleket akvizíthasson. Mondanunk se kell, milyen káros kihatással van ez a tevékenység a biztosítási üzlet szolidaritására, holott a magyar biztosítási piac mindig, mint a korrekt üzleti elvek megtestesülése szerepelt a köztudatban.

Ma már az a helyzet — néhány intézet etikátlan magatartása folytán —, hogy az öngyilkosokat ugyyszólván táplálják, előnyökhöz juttatják, ráveszik arra, hogy váljanak meg az élettől és ezt anyagiakkal elősegítik. Elkerülhetetlen, hogy az élet- és balesetbiztosítások feltételeit maguk a társaságok a legszigorubb, a helyzetnek megfelelő adaptálásnak vessék alá. Lehetetlen ugyanis megmaradni annál az elavult álláspontnál, ami ez előtt vezette a biztosítóintézeteket a kifizetések-nél, hogy tudniillik az előzékeny likvidáció érdekében tulteszik magukat a még oly szemetszuro körülményeken is, az előzékenység propagatív erejében bízva. Be kellett látniok azonban, hogy a kívánt eredményt ezen az úton nem sikerült elérniök, ellenkezőleg, a tulzásba vitt előzékenység egyenesen káros hatásokkal járt. Ma, amikor az öngyilkosság kitermelésében és végrehajtásában a rosszhiszemű biztosított felek olyan agyafurta, hogy a halál körülményeinek felderítése valóságos detektívmunkát igényel, szükséges ez.

És ha már a biztosítóintézetek maguktól nem

szigorítják meg feltételeiket, akkor felügyeleti hatóságuknak kell őket rászorítania a köteles kereskedői gondosság betartására. Az állami felügyeleti hatóság, amely minden egyéb szempontból rendkívül skrupulózus, kell, hogy a megfelelő keretek közé szorítsa az élet- és balesetbiztosításokat, az öngyilkossági karencia tartamának legalább is 4—5 évre való meghosszabbításával, vagy ha ez se bizonyulna elég erélyes megoldásnak, teljes törlesztéssel. Elég szomorú, hogy a tulhajtott verseny olyan abnormitásokra is vezetett, aminő az, hogy például a berlini Viktória-biztosító budapesti igazgatósága csupán egyesztendei karenciát köt ki, vagyis egy év múlva már öngyilkosság esetén is folyósítja a teljes összeget.

Ugyanez áll a balesetbiztosításokra is. Se szeri, se száma azoknak, akik a biztosítási kötvény birtokában baleseteket inszenálnak, hogy ily módon juthassanak pénzhez, természetesen mindig gondosan ügyelve arra, hogy a baleset ne járjon életveszélyes következményekkel. Annyi vonat-, villamos- és autógázolás, munkaközben ért szerencsétlenség sohase került még bejelentésre a biztosítóknál, mint mostanában s nem egy esetben megállapították, hogy a károsultak önmaguk idézték elő sebesülésüket, a legraffináltabb módszerekkel. Ezen a téren vezetnek a robogó járművek előtt való „elcsuszások”, amelyeket a legtekintélyesebb gyakorlattal és előtanulmányokkal hajtanak végre.

Az elmondottak után érthető, ha illetékes körökben szükségesnek és időszerűnek tartják az élet- és balesetbiztosítások feltételeinek szigorú revízióját, mert különben a közönség hite is meg fog rendülni a biztosítótársaságok szoliditásában és erkölcsi megalapozottságában.

A Magyar Nemzeti Bank közgyűlése. A Magyar Nemzeti Bank Popovics Sándor elnöke alatt 1932 február 1-én tartott közgyűlése tudomásul vette a főtanács évi jelentését, jóváhagyta az 1931. évi zárszámadásokat és a főtanács részére a felmentvényt megadta. A közgyűlés továbbá dr. Schober Béla vezérigazgató előterjesztése alapján elfogadta a főtanácsnak az 1931. évi nyereség felosztására vonatkozó javaslatát. A közgyűlés e határozata szerint a nyereségnek a tartalékalap 5%-os alapszabályszerű javadalmazása után fennmaradó része az alapszabályok értelmében osztatván fel, a részvényesek és az államkincstár között, a részvényesek számára 12%-os osztalék kifizetése válik lehetővé.

A közgyűlés ezután a választásokat ejtette meg s a lemondott dr. herceg Esterházy Pál főtanácsos helyébe a főtanács rendes tagjává dr. Jankovics Béla v. b. t. t. ny. minisztert választotta meg, az alapszabályok 28. cikke második bekezdésének értelmében

kilépő dr. báró Kornfeld Mór, dr. báró Madarassy-Beck Marcell és Végh Károly főtanácsosokat pedig a főtanács tagjaivá újra megválasztotta. Számvizsgálóul Gregersen Nils, dr. Gschwindt Ernő, Adler Szigfrid, Szunyogh Szabolcs és dr. Nilsen Rudolf, számvizsgáló póttagokul pedig Pucher István és dr. Márffy Albin választották meg.

A Budapesti Közlöny 1932. évi január hó 24-én megjelent 19. számában közzétett 410/1932. M. E. sz. rendeletre való tekintettel a Bank az 1931. üzletévre szóló osztalékot a 8. számú részvénytulajdonosok beszámolója ellenében 1932. évi február 3-tól kezdve összes intézeteinél pengőértékben fizeti ki. Az osztaléknak pengőértékben történő kifizetésénél a megfelelő aranykoronaösszeg a törvényes értékarány (1:1.1585) alapján számíttatik át. Ha a szelvénybirtokos szelvényét beváltás végett nem mutatja be, a Bank ezt úgy fogja tekinteni, hogy a szelvénybirtokos az aranyban való fizetésre irányuló igényét az idézett rendelet értelmében fentartani kívánja. Vonatkozik ez a korábbi években esedékessé vált, még el nem évült szelvényekre is.

Felejthetetlen ünnep lett Miskolcon a Magyar Hírlap főmunkatársainak az ottani Helikon Irodalmi Társulatban való szereplése. A Helikon által rendezett estélyen dr. Felek Gyéza, Rella Pál és Zsolt Béla tartottak előadásokat s az előkelő, nagygigényű közönség felvonult ezrei alig tudtak betelni a Magyar Hírlap gárdájának okos, magas színvonalú és szellemes szereplésével. Éjjelután ért véget a díszes előadó-est, amelyen a Magyar Hírlap reprezentálására megjelent Roóz Rezső főszerkesztő és Hegedűs Gyula társszerkesztő is, akiket meleg ovációkban részesítettek. A Helikon-társaságból a felejthetetlen est résztvevői Bőcögő mester Korona-szállóbeli éttermébe vonultak, ahol pompás vacsorán vettek részt.

Házasság. Grossmann Adolf, az ismertnevű tőzsdeügynök leányát, Magdát, február 7-én vezette oltárhoz a dohányutcai templomban Pálfi Sándor fia, Pálfi Ernő nagykereskedő.

A Földhitelintézet zálogleveleinek szelvényei. A transzfermoratóriumról szóló kormányrendelet értelmében a záloglevélkibocsátó intézetek által a Külföldi Hitelezők Alapjába befizetett összegek terhére az 1931. december 23. óta lejárt szelvények pengőben való beváltását a Magyar Nemzeti Bank megkezdte. A Magyar Földhitelintézet 7½%-os „A” sorozatu angol fontsterlingre szóló zálogleveleinek 1932. évi január hó 1-én lejárt szelvényei nem voltak ebbe az akcióba bevonhatók, minthogy a záloglevelek birtokosainak érdekképviselőivel tárgyalások vannak folyamatban. Ennek ellenére azok a záloglevélbirtokosok, akik a fentemlített szelvényt pengő ellenében értékesíteni óhajtják, nem járnak rosszabbul, mint a többi záloglevelek birtokosai, mert a szelvényt a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége és az általa megbízott fővárosi pénzügyintézetek hajlandók minden levonás nélkül pengőért megvásárolni.

Kormos Gyula új lapját, a Kereskedelmi Hírlapot, szívesen fogadták mindenütt. Eredeti eszmét valósít meg: az elfoglalt olvasó összefogva kapja meg benne a közgazdasági sajtó dus termését.

A kormányok bevallása szerint a Népszövetséghez tartozó országok évi 100 milliárd frankot költenek el hadicélokra

Keleten már újra szaggat a gránát, gázol a tank, robbant a hadihajó, fojt a klórgáz, már újra szó van az ugynevezett külpolitikai aspirációkról, jelentéktelen határc incidensekről és más hasonló jelentéktelenségről, amiknek értelmét volt alkalmunk alaposan meg tanulni és mialatt japánok és kínaiak jobb híján egymást gyilkolgtatják, nagyszámú delegációik kikötöttek a genfi tó partján, hogy, mint a Kellogg-paktum aláírói és a Népszövetségnek nevezett diszmagyar, amit csak a béke szép ünnepélyein ölt magára az ember, de az első puskaszóra eldob, hogy fölcserélje a csukaszürkével, szóval, mint ennek a Népszövetségnek tagjai tárgyaljanak egy „esetleges” háboru elkerüléséről és ennek feltétlen előszükségletéről, a lefegyverzésről.

Minthogy azonban Genfben az ok helyett az okozatot tárgyalják, e sorokban mi is erről az okozatról beszélünk. A magyar közönség nagyon jól ismeri a francia hadsereg létszámát, technikai felszerelését, tudja, hogy Tardieu ur ötszáz ezer fölfegyverzett léleknek parancsnokol, hétézernél jóval több hadrepülőgéppel rendelkezik, tankjainak száma fölbecsülhetetlen és hogy

a Népszövetségnek maga is bejelentett évi 12 milliárd frankot, mint országának hadi kiadásait, ami tagadhatalanul nagyon szép összeg és a népszövetségi államok sorában, amik évenként és összesen közel

100 milliárd frankot

költenek erre a célra, első helyen is állna ezzel az összeggel, ha a kollektivisták és népuralom áldásai alatt nyöszörgő Oroszország még rajta is tul nem lenne évi 18 milliárdos hadügyi büdzséjével.

Vegyük talán először is Németországot. Azt a német birodalmat, amelyik most moratoriumért esedezik, miközben vízezecsátja a világ legmodernebb tízezertonnás páncélos hadihajóját. Előzetesen meg-

jegyezzük, hogy ezek az adatok, úgy Németország, mint Olaszország esetében, az ország illetékes hivatalainak statisztikáiból erednek, tehát inkább lehet szó jóindulatú beállításról, mint rosszindulatról.

Németország, amelynek 1913-ban 857 ezer katonája volt, a versaillesi békeszerződés intézkedésére ma csak 100 ezer embert tart fegyverben. Ezek is fizetett katonák, a kötelező szolgálatot az antant megtiltotta. Persze nem önmagának, csak a legyőzött országoknak. A háboru előtti békeévekben Németországnak 5000 géppuskája volt és 9000 ágyúja, míg ma ezek a számok lecsökkentek 2300 géppuskára és 320 kis- és közepkaliberű ágyúra. Nehéz tüzérség tilos. Egészen misztikus tehát, hogy ez a hadsereg, amelyben a fenti csökkentéseken kívül repülőgépe sincs és amely így

a békebeli hadseregnek csak egy nyolcadát képviseli, annyiba kerül a német kincstárnak, mint az 1913. évi hadiköltségvetés egyharmada.

Ha keressük, hol van a magyarzata annak, hogy a nyolcadára lecsökkentett hadsereg a régieknek egyharmadába kerül, akkor megtaláljuk a dologi kiadások között. Az elszállásolási kiadások a régi hadseregnél 85 millió mai márkát tett ki, a mai hadseregnél 40 milliót, tehát aránylag sokkal többet. Ugyanez a helyzet a hadiszerek karbantartása körül. A gépfegyverek karbantartása négy éven keresztül 47 millió márkával szerepelt, ami azt jelenti, hogy egy gépfegyver karbantartása évenként 3500 frankba kerül, ami szakértők szerint lehetetlenség, hiszen ez az összeg egy új gép árának 79 százalékát teszi ki.

Egészen valószínűnek látszik, hogy e tétel mögött más hadikiadások rejlenek.

A Népszövetséghez intézett jelentésében Németország bejelentette, hogy teljes hadianyagának karbantartása az érték 23%-át teszi ki, amivel szemben áll, hogy Angliában ez csak 10%-ot jelent. Meg kell jegyezni, hogy éppen a legdrágább fegyverek, nehéz tüzérség, tankok, azok, amelyeknek használata tilos Németország számára.

Most itt van még a haditengerészet, ami a béke-években 700 millió mai márká kiadást jelentett, a mai tengerészet a népszövetségi jelentés szerint 187 millió márkába kerül. E számot ha hozzáadjuk a szárazföldi hadsereg költségvetéséhez, kerek szám-

ban hétszázmillió márkában állapíthatjuk meg azt az összeget, amit a német birodalom, kormányának bevallása szerint, évenként elkölt a hadsereg céljaira.

Most pedig térjünk át Olaszország hadseregére. Mindjárt előljáróban mondjuk meg, hogy

Olaszország mai háborus kiadásai körülbelül 50 százalékkal felül a háboru előtt fegyverben tartott hadsereg kiadásait.

A szárazföldi hadsereg 2800 millió lira kiadást jelentett 1914-ben Olaszországnak. Az elmúlt évben csak az anyagi kiadások nem messze maradtak el ettől az összegtől, amibe valamikor az egész hadsereg mindenestül került.

A tengerészet, különösen az utóbbi években, egyre többet kér az adózóktól, ezt különben a londoni konferencia bukása óta nem is kell magyarázni. A légi-hadsereg kiadásai pedig a legutóbbi hat év alatt megháromszorozódtak és a legutóbbi költségvetésben már majdnem egy milliárddal szerepelnek. A flotta circa 2300 gépből áll. A Népszövetség előtt fekvő beadvány, tehát az olasz kormány szerint Olaszország évi hadi költségvetése közel 7 milliárd frankot tesz ki.

De azért Henderson igen szép beszédet mondott a lefegyverzési konferencia megnyitásokor és az érzékenyebb szívűek meg is hatódtak, hogy mégis csak üres ijedelem lehet a háboru, ha egy volt angol külügyminiszter ilyen beszédet mond. Nekem mégis jobban tetszik, ha eszembe jut Fouchardiére-nek, az Oeuvre című francia lap publicistájának egyik cikke, amit a francia-német gyereknyaraltatási csereakcióról írt. Fouchardiére szerint ez nagyon helyes, annyira helyes, hogy a dolgot tovább is kellene fejleszteni. Például lehetne csereakciókat csinálni egy-egy regimenttel. Hadd lássák a katonák, hogy a határ túlsó oldalán is csak emberek laknak. Sőt: ki lehetne cserélni ezredeket, sőt tábornokokat, sőt marsallokat is. Még sőt: a hadügyminisztereket. Mi történne? Tardieu elmenne Berlinbe. Egész biztos, hogy elsőre leszerelné a német armádiát. Groener ur hasonló műveleteket végezne Párisban a francia hadsereggel. Mert a hadügyminiszterek természete olyan, hogy könnyebben tudják leszerelni egy szomszédos ország hadseregét, mint a magukét. És egyszerre megoldást talál a kérdés. Minden konferenciázás nélkül.

Havas Albert

Szerdai Beszélgetés

Idősb Dr. Intím István h. vezérigazgató úrral

— Kedves Vezérigazgatóm, annak ellenére, hogy a távol Keleten dörögnek az ágyuk és robbannak a bombák, mégis a kibontakozás évének tekintem az 1932-es esztendőt. A válság türelmetlenné szokta tenni az embereket, különösen ott, ahol a hangulatok uralkodnak, az impresszióknak nagyobb befolyása van a kedélyállapotra, mint a józanságnak. Egy bizonyos: Franciaország, amelynek döntő szerepe van a kibontakozásban, — nem siet. Láttuk ezt a múlt nyáron az emlékeztető Lúther-féle utazások idején, amikor a német birodalmi bank elnöke repülőgépen utazott el Párizsba, majd Bazelbe és a német propaganda egyidejűleg világgá kürtölte: a krízis annyira tetőpontján van, a katasztrófa bekövetkezése egy paraszthajszálon függ, hogy a D-vonat már nem elég gyors közlekedési eszköz, repülni kell. Lúther azt hitte, hogy a franciák is repülve fognak lerohanni a Francia Bank páncéllazamataiba, fölhozzák az aranyrudakat és mindjárt belerakják Lúther ur repülőgépebe.

— Laval ekkor, a lázasságnak e végső felcsigázott történelmi óráiban figyelmeztette Lúther, a német birodalmi bank elnökét, hogy felesleges repülni, személyvonaton is elég korán elérkezik oda, ahol a válság megoldását vagy könnyítését esetleg remélheti. Bazelben ugyanezt mondták a szenvedélyesen repülő német bank-elnöknek, de itt már kezébe nyomták a pénzügyi menetrendet is s ajánlották neki: utazzék szép nyugodtan haza, otthon csinálja ezt és azt, aztán majd beszélünk a továbbiakról. Emlékeztünk rá, már a receptnek átvétele is gyógyított, Németországban nem robbant ki a katasztrófa, nem öntötte el a birodalmat sem a bolsevizmus, sem a hitlerizmus előre beharangozott szennyes árja, a töltések még mindig épek s Brüning úgy, ahogy fenn tudta tartani Németország politikai és gazdasági egyensúlyát. A franciák tehát jobban tudták, mint a németek, hogy a hatalmas német birodalom gazdasági fundamentuma még mindig egészséges, amelyen szép lassacskán, sietés nélkül el lehet kezdeni az újjáépítést.

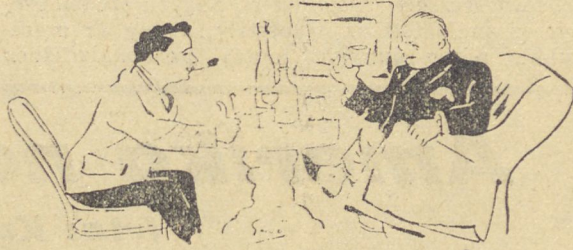
— Még jellemzőbben alakult az angol helyzet annak igazolására, hogy semmit sem szabad s nem is kell elsielni. A világ végét jósolták az augurok, mikor Nagybritánia felfüggesztette az arannyal való fizetés törvényes imperatívuszát és rátért a papírfont-standardra. Az emberek a fejüket fogták, jajveszékelték, estéről reggelre mindig várták az összeomlást. És Angliában azóta is teljes a nyugalom, a fölényesség, a font most maradt, az ujságok egyszerű felszólítására milliószámra hordták a fontokat az angolok az államkasszába, úgyhogy rövid félév alatt az államháztartás egyensúlya ismét tökéletesen helyreállítottnak tekinthető. A font stabilizálására irányuló sürgetésekkel sem hagyták siettetni magukat az angolok, a fontot majd kétségtelenül stabilizálni fogják, de nem akkor s nem úgy, amikor s ahogyan ezt a hitelezők érdeke követeli.

— A prognózis tehát kétségtelenül az, hogy azokban a centrumokban, ahol eddig is a helyzetet legjobban át tudták tekinteni, tehát Párizsban és Londonban, kétségtelenül nem fognak sietni, de a gyeplőt szilárdan tartják, a felfordulást megakadályozzák s nem is gondolnak arra, amire a német propaganda oly gyakran szokott utalni, hogy ebben a világtaktilizmában halálos sebet kaphat maga a kapitalizmus. Hála Istennek, a kapitalizmusnak semmi baja, az antikapitalizmus hever a betegágyon, az a kapkodó, összevisszapróbálkozó, bárgyu kísérlet, mintha állami beavatkozásokkal lehetne üzemképesebbé tenni a magángazdaság akadozó gépezetét. Dühöng a protekcionizmus, orgiált üli az intervencionizmus, de leginkább csak még mindig Közép-Európában, ahol a marxizmussal fertőzött német propaganda folyton újabb kísérletezésekkel lepi meg a civilizált világot.

— Sajnos, mi eddig nem tudunk felszabadulni a német befolyástól, s azok az öreg urak, akik egész dicső múltjukat a hármasszövetség árnyékában élték le, ma is mindig Berlinre tekintenek, onnan veszik át a gombamódra szaporodó új közgazdasági találmányokat és ezekkel a zavaros, értelmetlen kísérletezésekkel végkép megbénítják a gazdasági életet.

— Mindegy, a kótyagosság gyógyíthatatlan s pláne, ha a közgazdasági tudatlanság forrásaiból merít. A kapitalizmus azonban, szerencsére oly

erős, hogy ezt is ki fogja birni, a laikusok minden kísérletét, az amatőrök minden próbálkozását, a kótyagos közgazdászok minden otromba beavatkozását. Magyarország is hála Istennek,

sát, a kótyagos közgazdászok minden otromba beavatkozását. Magyarország is hála Istennek,

elég erős ahhoz, hogy gazdasági épületének eresztékét el nem rothaszthatja sem a protekcionizmus, sem az intervencionizmus, sem a jóhiszemű laikusok és amatőrök még oly szenvedélyes boszorkánytánca. A láb le fog futni egy napon és reméljük, hogy még 1932-ben, a kapitalizmus ki fogja vetni magából a részben mesterségesen tenyésztett bacillusokat, a fertőzés el fog mulni s újra viszszanyeri fejlődésképes egészségét az egész világ s benne a sokat szenvedett, megalázott Magyarország is. A beteg életben marad — az orvosok ellenére is!

— A viszontlátásra!

Ráró

A törvényszék kötelezte a Földhitelbank igazgatóságát, hogy május 1-ig közgyűlést hívjon össze és kérjen felmentvényt a részvényesektől

A Földhitelbank ügye még mindig foglalkoztatja az igazságügyi hatóságokat. A felszámolás alatt levő pénzügyi részvényesei és betétese minden alkalmat megragadnak, hogy egyrészt a felszámolást kimondó rendkívül közgyűlés határozatait hatálytalanítsák, másrészt pedig az anyagi és bünvádi felelősség kérdését vetik fel a bank igazgatóságának tagjaival szemben. Az alább részletezendő ügyben azonban nem magánfelek indítványára, hanem

hivatalból hozott végzést a budapesti törvényszék, mint cégbíróság és a végzéssel elrendelte a Földhitelbank közgyűlésének összehívását.

Mint ismeretes, a Földhitelbank 1929-ben megtartott közgyűlésén az 1928-as üzletéről még nyereséges mérleget is mutatott ki és megfelelő dividendát juttatott a részvényeseknek. Annál nagyobb feltűnést keltett tehát, amikor alig néhány héttel a kedvező mérlegkimutatás deklarálása után az intézet fizetési zavarokba jutott, amit csakhamar nyomom követett a *kényszerfelszámolás* megkérdése, majd az 1930. év május 27-én megtartott rendkívüli közgyűlés, amely kimondotta a *kényszerfelszámolást*. Az egymásután jelentkező felperesek éppen abból kiindulva akarták érvényesíteni igényeiket az igazgatósággal szemben, hogy 1928 december 31-én a bank státusa nem felelt meg a mérlegben közölt adatoknak, mert különben nem következhetett volna be néhány hónap múlva a teljes megakadás.

Az igazgatóság azóta sem adott választ erre a kérdésre, mire most a cégbíróság, amely hivatalból ellenőrzi a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok működését, megállapította, hogy az 1929-es üzletév eredményeit tartalmazó kimutatást nem tették közzé és nem terjesztették a részvénytársaság közgyűlése elé. Éppen ezért az intézet igazgatóságának tagjai közül azokhoz, akik a céghivatali bejegyzések szerint 1929 december 31-én is tagjai voltak az igazgatóságnak, végzést intézett, amelyben felszólítja őket, hogy záros határidőn belül

készítsék el és publikálják a hivatalos lapban az 1929-es üzletév mérlegét, hirdessenek közgyűlést, azon kérjék a mérleg és az igazgatóság évi jelentésének elfogadását, valamint a felmentvény megadását az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjai részére.

Ez a legutóbbi feltétel egyúttal a legérdekesebb is, mert ha a közgyűlés nem veszi tudomásul az igazgatóság jelentését és nem adja meg a felment-

vényt, akkor a részvényeseknek alkalmuk nyílik, hogy a felelősségrevonást most már a Kereskedelmi Törvény keretén belül konkretizálhassák.

Mint értesülünk, a nagy érdeklődéssel várt, posthumus közgyűlést május 1-ig kell összehívnia a Földhitelbank igazgatóságának.

Három pengő az Olasz Bank osztaléka

Ma tartja mérlegmegállapító igazgatósági ülését a Magyar-Olasz Bank. Mint értesülünk, ennél a kitünően vezetett intézetnél a múltévi üzleteredmény is kielégítő. Az osztalékot részvényenként három pengőben fogják megállapítani.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sajtó és fogászat. Csodáljuk, hogy ön nem értett meg bennünket, hiszen világosan beszélünk: lehet valaki kitünő fogorvos, anélkül, hogy a zsurnalisztika kérdéseire értene. Ezeket még nem tanítják az egyetemen, ezekre csak az élet képes megtanítani, de a fogász ur e tekintetben nem tartozik a sors kiválasztottjai közé. Szüntesse be tehát a sajtó iránt való felfokozott érdeklődését és pártvezérkedjék tovább is a naiv tömegek üdvére, de az ujságokat hagyja békén.

Nádor-utcai. Nem tudjuk, minő érdekek fűződnek a zugsajtó tenyésztéséhez, tény, hogy a zuglapok száma kísértetiesen szaporodik. Ugy látszik, nem fogom már megérni, hogy ebben az ügyben végre véleményt halljunk az *Ujságírók Egyesülete* részéről, pedig ez a téma gyönyörű demonstrációra adna alkalmat a sajtószabadság mellett. Közeledik március tizenötödike, talán ki lehetne dolgozni egy határozati javaslatot, amely a zugsajtó zsilipjének félelmetes megnyitása után megvénedné a *tisztességes lapok és a tisztességes ujságírók egysíntenciáját*. Tessék már most delegálni egy kigondoló bizottságot!

Miskolc. Igen, alkalmunk volt megállapítani, hogy Csonkamagyarország legélénkebb és leg-haladottabb városában a *Magyar Hírlap* dominál. Minden második háznál ezt járatták, a délelőtti odaérkező friss és jó ujság utcai példányait pedig szétkapkodják. Különösen újév óta szembeszökő a Magyar Hírlap térfoglalása, mert a képes kiadvány rendkívülien tetszett. *Gyönyörű ajándék!*

Megjelent a Fodor-féle Tőzsdei Pénzügyi Kom-pasz. Gazdasági körökben évről-évre érdeklődéssel várják Fodor Oszkár kollégánk népszerű és bevált *Tőzsdei és Pénzügyi Kompas*ának megjelenését, mert köztudomású, hogy ez az alapos munka valóságos breviáriuma mindannak ami a tőzsdén történik, azzal kapcsolatos vagy bármilyen vonatkozásban is van a Szabadság-téri palotával. Az idei tőzsdeév csonka volt ugyan, Fodor Oszkár mégis megtalálta a módját, hogy pontos és részletes beszámolót nyújtson a közgazdasági évről. A szokásosan gazdag tartalmu és szép kiállítású kötet tartalmazza a tőzsdén bevezetett vállalatok működésének ismertetését, valamint az érték- és árutőzsde szabványait s az ezekkel kapcsolatos tudnivalókat is.

Szent Lukács

Gyógyfürdő

a reumás betegek
évszázados
gyógyhelye

16 és félmillió pengővel növekedett a Leszámitolóbank betétállománya

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank mérlegmegállapító igazgatósági üléséről kiadott jelentésben két szemetszuróan érdekes tétel hívja fel a közönség figyelmét. Az egyik az, hogy külföldi hitelezőinek 27 millió pengőt fizetett vissza, a másik pedig a betéteknek több, mint 16.5 millió pengővel emelkedése, amely ékesen szóló bizonyítéka az előkelő, tradicionális multu intézet iránt megnyilvánuló általános bizalomnak. Ha 1931-ben ilyen meglepően magas összegű új tőkéket bíztak a Leszámitoló Bankra, az a pénzintézet belső erőibe és vitalitásába vetett bizalomnak olyan impozáns megnyilatkozása, amelyet pályájuk legkiemelkedőbb bizalmi vótumai közé sorolhatnak báró Madarassy-Beck Marcel elnök, Bun József vezérigazgató-helyettes és Kádár Gusztáv ügyvezetőigazgató. Az 1.7 millió pengő tiszta nyereség után a részvényesek 4 pengő osztalékban részesülnek. Az intézet a múlt évi üzleteredményről a következő közleményt adta ki:

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága a folyó hó 8-án báró dr. Madarassy-Beck Marcel elnöklete alatt tartott ülésen megállapította az intézet 1931. üzletévi mérlegét és zárszámadásait. A válságos viszonyokra való tekintettel az intézet az idén a megszokottnál is szigorúbban érvényesítette az óvatos értékelés szempontjait és ennek megfelelően úgy határozott, hogy a február 23-án tartandó 62-ik közgyűlésnek 4 pengő osztalék kifizetését fogja javasolni a tavalyi 7 pengővel szemben. A fenti elvek követésével felállított mérleg 1,787.780.43 pengő tiszta nyereséggel zárul. (1930-ban 2,507.659.50). A tiszta nyereség felosztásánál az osztalék leszállítása dacára a tavalyival azonos összeg, vagyis az alapszabályszerű 5%, azaz 55.331.04 pengő helyett 200.000 pengő jut a tartalékalapnak és 50.000 pengő a báró Madarassy-Beck Miksa segélyalapnak, míg a nyugdíjartalékokra a tavalyi 350.000 pengővel szemben 400.000 pengő fordított.

Az 1931. évi mérleg legfigyelemreméltóbb karakterisztikuma, hogy a válságos és a tőkegyűjtésre annyira mostoha viszonyok közepette a takaré- és folyószámlabetétek jelentékeny módon megsaporodtak és bizonyítja azt a változatlan, sőt fokozott bizalmat, amellyel a közönség a rendkívüli viszonyok között is az intézet iránt viselkedik. Ugyancsak jellemző az ideai mérlegre, hogy a pénztárházi, girószámlák és bankcégeknek fennálló követelések a gabonaüzletben elhelyezett, egészen rövid esedékességű tőkék ezuttal együttvéve 22,364.122.71 pengőt tesznek ki, minthogy a jelen körülmények között nagyobb mérvű mobilitási felkészültség látszott indokoltnak.

Az 1931. évi zárszámadás adatait az 1930. üzletévi összehasonlítva a következő változások állapíthatók meg:

Könyvecskékre elhelyezett és folyószámla-betétek összege a tavalyi 82,649.843.82 pengőről 99,206.522.08 pengőre emelkedett, ami 20%-os, azaz 16.5 millió többletet jelent.

Az egyéb hitelezők tétele jelentékenyen apadt, amennyiben az 1930. évi 34.139.092.05 pengővel szemben most 7,487.328.83 pengőt tüntet ki és így az intézet ilyenmő obligátionnak tekintélyes csökkenését jelzik. Az adósok között nagyobb mérvű csökkenés mutatkozik a nyílt hitelek és különféle adósok tételeinél, amelyek összege jelenleg 8,441.968.87 pengő, míg tavaly ezen tétel 18,671.842.39 pengővel szerepelt, ami azzal áll összefüggésben, hogy a változott viszonyokra való tekintettel az intézet a fedezett hitelek nyújtását helyezte előtérbe. A váltótárca 50.005.040.71 pengőt kitevő állománya ezzel szemben alig jelent visszaesést, minthogy az intézet a visszleszámitolási üzletben a legnagyobb méltánlással igyekezett különösen a vidéki pénzintézetek hitelkereteit fenntartani. Megnyugvással állapítható meg az is, hogy a bankzárlat idejében törekvése arra irányult, hogy a betevő közönség igényeit a törvényes kereteken belül a legmesszebbmenő előzékenységgel kielégítse.

Ezen üzletévben történt a Magyar Forgalmi Bank Rt. beolvasztása, amely mint elsősorban áruüzletekkel foglalkozó intézet, különösen nagy kiterjedésű és rentábilis cukorüzletének átadásával növelte az üzleti kereteket. A bankosztály részére a beolvasztás nem jelentett nagyobb kibővülést, minthogy a Forgalmi Bank banküzleteit már korábban erőteljesen leépítette és a beolvasztás időpontjában a Forgalmi Bank részéről áthozott takaré- és folyószámlabetétek együttvéve 3.4 millió pengőt tettek ki.

Csaknem változatlanul szerepel a jelzálogkölcönök állománya, valamint a záloglevélkészlet tétele is, minthogy az év folyamán folyósított jelzálogkölcönök összege nagyjából egyenlő a régi kölcsönökre eszközölt visszafizetésekkel. Az értékpapírtárca és értékelések tételeiben számottevő változás nem állott be és az értékpapírokat az intézet lényegesen az erre vonatkozó 130—1932. M. E. számú rendelet által megszabott határvonalon alul vette fel.

Az üzleteredmény tekintetében a kamatmarginak és az üzletév második felében a jutalékok és különféle nyereségek tételének csökkenése a kamat- és jutalék-számlák eredményét mérsékelte. A tőzsdeosztály az értéktőzsde szünetelése folytán sokkal kisebb forgalmat és ennélfogva jelentékenyen redukáltabb eredményt ért el. A devizaosztály a fennálló devizakorlátozások dacára is megfelelő nyereséget számolhat el. Nagyon eredményesen működött az áruosztály, amely az országunkra nézve annyira fontos gabonakivitelen

elsőrendű szerepet töltött be és nemcsak a gabonaművek régi megszokott piacaira irányította tevékenységét, hanem új piacokat is szerzett meg a magyar mezőgazdasági termékek részére. A közraktárak az év folyamán nagymérvben voltak igénybe véve és üzleteredményük igen kielégítő volt. A Forgalmi Banktól átvett cukorosztály változatlan módon folytatta az intézet keretében eredményes működését.

Mindezeket összefoglalva, az intézet mérlegéből konstatálható a közönségnek iránta fokozottan megnyilvánult bizalma, amelynek alapján lehetővé vált, hogy jelentékeny mobil tőkék készenlétben való tartásával, az egyéb hitelezők tételének csökkentésével, a nyílt hitelek apasztásával a jelenlegi helyzet követelményeinek teljes mértékben megfelelhessen.

Amerika nagy krachja

Irtta: Kun Andor

New York, január.

Majdnem minden esztendőben kint jártam az utóbbi időben Amerikában. Mondhatom, hogy megdöbbsenett, amit most láttam New Yorkban. Sem az nem láthatja azt a döbbenetes változást, amelyet ennek az országnak is beillő metropolisnak képe mutat, aki benne él, sem az, aki előbb járt ott, aki előt tehát nem is tárulhat fel olyan ordítóan a gyors leromlás hátborzongató iramának képe, mint az előtt, aki évről-évre látta, hogy mint omlik össze a prosperitás, hogy mint lesz az optimizmus mosolygó városának hangulata mind riadtabbá, tanácsalanabbá, kétségbeesettebbé és miként tömegesedik a hideg téli éjszakák parkokban, terekben alvó munkanélküliek hada mind ijesztőbbé, miként húzódik fel az Eastside züllött csavargóinak óriási légiója a legelegánsabb városnegyedekben.

Mindez azonban csak látszat, ami megtéveszti a felületes utazót, mert hiszen az természetes, hogy egy kis zsúpfődeles, vályogból vert ház égése sohasem olyan ijesztő, mintha belekap a tűz a világ leg hatalmasabb épületébe, amelynek tornyai már a felhőket karcolták és amelynek arányai már gögös vakságukban le akarták birni a gazdaságban örök-érvényű törvényszerűségének lehetőségeit is. Amit lát az ember, annál is megdöbbsenőbb azonban az emberek kusza, zavart, ijedt beszéde, az a neurasténias riadalom, kapkodás, ami uralkodó hangulatává lett ebben az országban, amely pedig sokban köszönheti monstruózus fejlődését népe vak hitének, törhetetlen optimizmusának.

A válság kezdetén a szakemberek még azt hirdették és ezt elhitte a tömeg is, hogy Amerikában a történelem tanúsága szerint minden hét kövér esztendő után hét sovány esztendő következik. Azt hirdették, hogy ezek a ciklusok törvényszerűek. Azóta azonban a krízis tulment e hit hét sovány esztendőjének határán. Kezd megdőlni az a babona, hogy az amerikai prosperitás fejlődése gazdasági törvényszerűség és hogy ebben a prosperitásban nincs megállás. Már nem mondják azt, ami eddig szállóige volt:

— You can, to go short on the United States. —
Vagyis hogy Amerika ellen nem lehet bessze játszani.

Azután azt mondták, hogy a krach oka az, hogy Amerika a játék hevében előre leszámította azt a prosperitást is, amit az amerikai közgazdasági élet, ipar, ötven, esetleg száz év múlva fog elérni. Azóta már tudják, hogy nem a prosperitás iramában állott be némi visszaesés, nem hogy annak a hullámvonalra tört meg, hanem hogy vége a prosperitásnak és hogy ez a krízis Amerika rohamos visszaesésének hallatlan válsága. Komoly tudósok magyarázzák, hogy Amerika válsága sokkal súlyosabb, mint Európáé. Európában „csak” pénzügyi s ennek következtében gazdasági és szociális válság van. Amerikában pedig egy olyan ipari forradalom, mint amilyent a szövetség feltalálása indított meg a múlt század elején Angliában, amikor ez a technikai újítás elvette a takácsok kenyerét. Azt mondják, hogy a válság igazi oka az, hogy a gép kiszorítja az embert. Hét ember végzi ma azt a munkát például a nehéz iparban, amit 1920-ban még 700 ember végzett. S ugyanígy szorítja ki az ipar minden terén, a mezőgazdaságban is a mechanizálás, a technika káprázatos fejlődése az emberek feleslegessé vált millióit. Ezt a hiástust be fogja hozni a tudomány — a munkaidő leszállításával, az igények fokozásával, új munkaterületek kitalálásával — de abba idő telik és kérdés, hogy nem pusztul-e addig el egy ilyen hatalmas kapitalista berendezkedés, mint Amerikáé, amelyik pedig produktumait 96 százaléka erejéig maga fogyasztja el.

Nagy megkönnyebbülést okozna az italtilalom eltörlése is, hiszen a sör- és szeszgyárak, továbbá az ezeknek gépeit, eszközeit előállító gyárak, bányák, körülbelül két millió embert foglalkoztatnának,

nem is szólva arról, hogy adókban, vámokban óriási jövedelmet jelentene az államnak az ital-fogyasztás nyílt megengedése, míg így nemcsak hogy hasznát nem jelent a prohibíció kijátszására megszervezkedett bottlegger-rendszer, hanem jelentős kiadásokat jelent az ezekkel szemben bevezetett prohibíciós rendszert. Ezt azonban alig lehet megcsinálni, nemcsak mert az államok kétharmadának és a parlament háromnegyedének többsége kell hozzá, hanem mert az italtilalom kijátszása óriási jövedelmet jelent a tisztviselőknek, rendőrségeknek, amelyek az italcsempészbandák nyílt cinikusai és mert szinte többen élnek a prohibíció kijátszásából — anélkül, hogy az államnak és iparnak ebből haszna lenne —, mint amennyinek kenyeret adna a szesz italok legális előállítása és árusítása.

A szakszervezetek a munkaidő leszállítását követelik, ezzel szemben azonban a vasutak például fel-emelték a tisztviselők munkaidéjét és a „bérlevágások” rendszere hódít. Igaz ugyan, hogy a szükséglet cikkerei ára olyat esett, hogy ma sokkal kisebb jövedelemből éppen olyan jól meg lehet élni és azoknak hasonlíthatatlanul jobb a helyzetük, akiknek fizetése a régi maradt.

A helyzet jellemzésére csak egy pár példát hozok fel. A vasutársaságok már megkezdtek a bérleszállítást, mert chicagói gyűlésükön megállapították, hogy különben minden nagy vasutársaság csődbe vagy receivership-be esik. Az acélgyárak válságba kerültek, mert már az autóipar sem akarja az acélért a régi árakat adni. A rézbányák nem tudják raktáraikat csökkenteni, nem tudják még az árakat sem lejjebb szállítani, mert az afrikai rézbányák sem a kibányászást, sem az árakat nem redukálják. A szénbányászati válságára jellemző, hogy már a bányánál tonnánként 70—80 centért kénytelenek adni a rezet. Az elmúlt évben hetvenezzerrel kevesebb autót gyártottak. Amikor a buza ára buschelenként két dollárról lement 40 centre, bár ez a folyamlat két év alatt következett el: alig szállították le a kenyér árát, most azonban, hogy a buza ára 20 centtel emelkedett, az egy bushelből sült kenyér ára mégis 1.40 dollárra emelkedett. Zuhant a gyapot ára is, mert 14 millió bál gyapot hever eladatlanul a raktárakban és a bankok nem adnak rá kölcsönt. A farmerek csak az esetben kaphatnak hitelt, ha kötelezik magukat, hogy területük 25 százalékát paragon hagyják.

Ezek csak kikapott példák. A helyzet tehát határozottan rossz. Súlyos lelkiválságot okoz, hogy a tömegek nem kapnak programot, hogy senki sem tud előállani olyan tervvel, amely a népben azt a hangulatot keltené, hogy van remény a kibontakozásra. Ugyanolyan tanácstalanság, kapkodás, mint Európában és ugyanazokkal az optimista, de alá nem támasztott illuziókeltésekkel, amelyek már hitelüket veszítették.

A Wall Street környékén, ahol csak a számok játéka izgat és ahol a börsézők nem keresik a mélyebb gazdasági, politikai, szociális okokat, hanem felujjonganak párcentes átmeneti árfolyamemelkedéseken s kétségbeesnek ugyanilyen irreális beszéden a játéknak, — nagy a kelendőse egy könyvnek, amelynek címe: *How to make money on Wall Street?* Magyarul: *Hoggy kell pénzt csinálni a Wall Streeten?* Ez a könyv mondja, hogyha a brokerek irodájában öreg embereket fogtok látni, akik botra támaszkodva botorkálnak be és ha majd ilyen öreg, gazdag vércsét láttok vásárolni, akkor vegyetek ti is papírt... De még ezek az öreg vércsek nem mutatkoznak és kérdés, hogy mikor fognak ezek a botra támaszkodó aggyastyánok megjelenni a brokereknél?

A szerkesztésért és kiadásért felel:

RÓNA BÉLA

Postatakarékpénztári csekk-számla: 5172.